

Försvarsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Er referens
Fö2013/935/SSK

Vår handläggare
Jiri Trnka

Remissvar gällande betänkandet "En myndighet för alarmering" (SOU 2013:33)

FOI instämmer i allt väsentligt i den presenterade analysen av nuvarande alarmeringsförhållanden i Sverige.

FOI ser positivt på en renodling och ett tydliggörande av larmhantering.

FOI menar att utredningens analys skulle kunna kompletteras samt att resonemanget kring de beskrivna övervägandena och förslagen förtydligas och styrkas med ytterligare underlag inom några områden (se nedan).

FOI vill i samband med utredningens förslag kring Tjänsteman i Beredskap (TiB) åter framföra att FOI har en roll som ett stöd till TiB-utförande myndigheter och inte som en TiB-myndighet i sig.

Samband mellan larm och ledning (avsnitt 7.3, 11.5, 11.7)

Utredningen gör ett viktigt påpekande angående det nära sambandet mellan larm och ledning. Utredningen har dock valt att inrikta sin analys enbart på larmhantering.

Denna avgränsning leder till att den presenterade analysen, övervägandena och förslagen inte ger en fullständig bild av de förändringar som kan krävas och deras omfattning.

FOI:s erfarenheter¹ från andra länder såsom Finland och Tjeckien visar att en reformering av alarmeringstjänster går hand i hand med en omorganisation av krisberedskapens ledningsstrukturer och -förhållanden. En sådan omorganisation kan innefatta förändringar i både antal och storlek vad avser aktörer (färre och större räddningsorgan) samt förändringar i antal och format av ledningscentraler (färre och större anläggningar med samlokalisering av ledningsfunktioner). Utredningen ger otydliga besked på detta område.

Utredningen föreslår 5-7 regionala larmcentraler samt att olika former av samlokalisering bör prövas.

¹ FOI utgår från sina erfarenheter från EU och nationella uppdrag där problematiken kring utalarmering, varning, ledning och kommunikation har studerats bland annat i Spanien, Nederländerna, Tjeckien och Tyskland. Exempel på sådana uppdrag är EU-projekt Alert-4-All och SafeCity samt expertstöd till Program för samverkan – Stockholmsregionen.

Datum
2013-08-29

Nr
FOI-2013-693

I den föreslagna organisationen för larmhanteringen förutsätter dock utredningen samlokalisering med räddningsorganens ledningsfunktioner. Det är oklart vad utredningen avser i denna fråga. Vidare innebär utredningens förslag att en framtida regional larmcentral² ska larma, samverka samt samordna lägesbild med runt ett 30-tal räddningsorgan. Enligt FOI:s erfarenheter ligger denna siffra i andra länder från 2-3 till upp emot 10-tal räddningsorgan.

Utredarens överväganden och förslag skulle kunna förtydligas samt kompletteras med en vidare analys avseende förslaget genomförbarhet med hänsyn till det stora antalet räddningsorgan och ledningscentraler som finns i Sverige idag, framförallt när det gäller kommunal räddningstjänst.

Larmbehandling (avsnitt 7.5, 11.2, 11.3)

Utredningen beskriver olika modeller för larmbehandling samt föreslår en grundmodell för larmbehandling vid de framtida regionala larmcentralerna.

FOI:s erfarenheter från andra länder Nederländerna och Tjeckien visar att större larmcentraler där larm till olika räddningsorgan hanteras behöver kunna växla mellan olika larmbehandlingsmodeller för att flexibelt kunna hantera olika typer av larm/händelser och de fenomen som kännetecknar dessa. Exempel på detta är enstaka händelser såsom större olyckor med många (10-tal till 100-tal) larmsamtal kontra ett stort antal samtidiga (50-tal till 100-tal) händelser med ett till två samtal per händelse i samband med exempelvis oväder eller andra samhällsstörningar.

Behovet av att kunna växla mellan olika modeller vid framtida regionala larmcentraler skulle behöva ses över ytterligare samt att utredningens förslag värderas mot i vilken grad denna förmåga stöds/möjliggörs.

Gemensam teknisk plattform (avsnitt 9.2, 11.8)

Utredningen föreslår att en gemensam teknisk plattform för larmbehandling, informationsdelning och informationssamordning ska utvecklas. Dessutom föreslår utredningen att räddningsorganen ska vara skyldiga att ansluta sig till den gemensamma tekniska plattformen samt att polisen kan etablera en direkt koppling till den tekniska plattformen. Utredningen ger otydliga besked om polisen, som ett av räddningsorganen, ska vara skyldig att ansluta sig till den gemensamma tekniska plattformen eller enbart etablera en direkt koppling till plattformen. Vidare anser utredningen att andra lösningar inte kan säkerställa säkerhet och redundans. Utredningen presenterar inga alternativa lösningar till det presenterade förslaget.

FOI:s erfarenheter från andra länder visar att den i utredningen föreslagna organisatoriska lösningen (Alarmeringsmyndighet) och presenterade grundmodellen för larmbehandlingen kan stödjas både med en lösning som bygger på ett antal direkt sammankopplade nationella tekniska system för 112, räddningstjänst, polis och ambulans (Tjeckien) såväl som med en lösning bestående av en gemensam teknisk plattform för 112 och samtliga räddningsorgan inklusive polisen (Nederländerna).

Utredarens överväganden och förslag kan förtydligas avseende vad som menas med säkerhet och redundans. FOI vill påpeka att i vissa avseenden kan högre säkerhet och redundans nås med ett antal sammankopplade tekniska system än med en gemensam teknisk plattform, dessutom uppnås högre grad av resiliens.

² FOI gör ett antagande att antalet larmcentraler ska överstämja med polisens antal regioner, d.v.s. 7 larmcentraler.

Datum
2013-08-29

Nr
FOI-2013-693

FOI föreslår därför att en fördjupad analys avseende alternativa tekniska lösningar genomförs som komplettering till denna utredning. Därutöver behöver säkerhets- och redundansaspekter utvecklas.

Bemanning och kompetens (avsnitt 11.9)

Utredningen diskuterar problematiken kring operatörernas kompetens vid larmbehandlingen. Utredningen föreslår att funktionerna vid de framtida regionala larmcentralerna bemannas av s.k. universella operatörer med en standardiserad kompetensprofil. Utredningen har valt en liknande modell som används vid de finska larmcentralerna.

FOI vill uppmärksamma om att ta hänsyn till de problem som de finska larmcentralerna drabbats av (se exempelvis Justitiekanslerssamrådets utredning³). Detta gäller brist på utbildad personal där larmcentralernas bemanning är starkt beroende av polisens personal, samt kvalitets- och kompetensutmaningar i larmbedömning.

FOI föreslår att en fördjupande analys av den föreslagna lösningen av bemanning och kompetens i de framtida regionala larmcentralerna genomförs. Ytterligare erfarenheter avseende bemanning och kompetens bör samlas in och alternativa modeller för universella operatörer i andra länder ses över.

Koppling till försvarsområdet

Utredningen fokuserar på larmbehandling vid olyckor, allvarliga händelser och kriser i fred.

FOI noterar att utredningens förslag värderas mot förutsättningar i fredstid men också skulle kunna värderas mot förutsättningar under höjd beredskap och krig. FOI föreslår att förslaget konsekvenser i relation till Försvarsmakten och andra försvarsmyndigheter utreds, exempelvis avseende antalet regionala larmcentraler och deras regionindelning kontra Försvarsmaktens militära regioner.

Det kan i sammanhanget nämnas att FOI har kompetens inom området som behandlas av utredningen. I det fortsatta arbetet skulle FOI kunna bidra med exempelvis att värdera förslag samt ge expertstöd inom bland annat de ovan diskuterade områdena.

Detta remissvar har beslutats av undertecknad tjänsteförordande generaldirektör Susanne Moberg efter föredragning av forskare Jiri Trnka och forskningsledare Lisa Hörnsten Friberg.

För FOI,

Susanne Moberg
Tjfn generaldirektör

Lisa Hörnsten Friberg

³ ”Brister i ledandet av nödcentralsreformen” (OKV/11/50/2008).